

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din (za ino-
nemstvo: 210 din), za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din. Tedenska
izdaja za celo leto 60 din.
Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ulica 23. Tel.
25-52. Uprava: Gregor-
čičeva ul. 27. Tel. 47-61.
Rokopisov ne vračamo.—
Račun pri poštni hranil-
nici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaaja vsak ponedeljek,
srečo in petek

Liubliana, ponedeljek 4. novembra 1940

Cena posamezni
številki din 1.50

Zakaj ni sodelovanja?

Posebno po izbruhu velike gos-
podarske krize so vsi gospodarski
činitelji nenehoma opozarjali na
potrebo čim ožjega kontakta med
gospodarskimi in vladnimi krogi,
da bi se na ta način doseglo čim
učinkovitejšo odredbo proti vedno
težjim posledicam krize. Praktične
izkušnje iz življenja so tudi do-
kazale, da je to sodelovanje ne-
obhodno potrebno, ker se je iz-
kazala cela vrsta ukrepov brez-
uspešna baš zato, ker niso bili iz-
delani v soglasju z gospodarskimi
ljudmi. Tudi na vladni strani se je
dostikrat priznavala potreba takš-
nega sodelovanja in nekaj časa je
tudi vse kazalo na to, da pride do
tega sodelovanja, zlasti ko je po-
stalo aktualno imenovanje gospo-
darskega sveta. Vedno pa je pri-
šlo nekaj vmes in navzlic vsem
prizadevanjem gospodarskih kro-
gov do tega sodelovanja le ni
prišlo.

Sedaj se znova kažejo resna pri-
zadevanja na obeh straneh, da do
tega nujno potrebnega sodelovanja
vendarle pride. O tem posebno
zgovorno priča drugi sestanek
predsednika vlade Dragiša Cvet-
kovića z zastopniki našega gospo-
darstva. Na tem sestanku je prišlo
že do čisto konkretnega razprav-
ljanja o tem sodelovanju, da bi
mogli biti o nadaljnjem uspehu
tega združnega prizadevanja vse-
skoz optimistični. Zaradi doseda-
njih slabih izkušenj pa je treba
vendarle opozoriti na nekatere
stvari, ki preprečujejo to sode-
lovanje.

Predvsem je treba omeniti tu
strah nekih krogov, ki se boje, da
bi sodelovanje z gospodarskimi
ljudmi moglo zmanjšati njih poli-
tično moč ali pa sicer oslabiti njih
vpliv. Gospodarski krogi so sicer
ponovno in glasno poudarili, da
ne iščejo v sodelovanju nobenih
postranskih namenov in da hočejo
sodelovati le z namenom, da pre-
prečijo nepotrebne motnje v go-
spodarskem življenju. Njih sode-
lovanje ima torej čisto konstruktiv-
ni cilj ter je docela v službi jav-
nosti. Hočejo doseči samo to, da se
izdajajo le dobri predpisi in nič
drugega. Zato je čisto nepotreben
in neupravičen strah nekaterih
krogov pred sodelovanjem gospo-
darskih ljudi. Ta strah prav za
prav dokazuje, da ti krogi svojih
nalog ne razumejo zadostj pravil-
no, a da jim manjka tudi prave
moralne kvalifikacije za svojo se-
danjo vlogo. Kajti strah za stolček
nikogar ne more priporočati.

Direktno sodelovanje gospo-
darskih in vladnih krogov bi naravno
poenostavilo vse poslovanje in tudi
marsikatera vmesna instanca bi
postala odveč, kar bi pa bilo le v
korist za celoto. Tudi zaradi tega
nekaterim to sodelovanje ni po-
volji. Jasno pa je, da ti čisto nega-
tivni interesi ne bi smeli biti niti
najmanjša ovira za dosego čim
ožjega in čim plodnejšega kontakta
z gospodarskimi ljudmi.

Zaradi tega je potrebno, da se
s pozitivnimi predpisi sodelovanje
gospodarskih organizacij naravno
izvede in da se ustanovi posebna
organizacija, ki bi skrbela za to
sodelovanje. Gospodarski svet bi
mogla biti takšna organizacija,
more pa se ustanoviti tudi druga,
ker navsezadnje ne gre za ime. Ta
organizacija bi morala imeti zakono-
pravo in dolžnost, da izreče
o vseh gospodarskih ukrepih svoje

mnenje, preden se ti ukrepi smejo
izdati. Le na ta način se more pre-
prečiti, da se s temi ukrepi ne bi
ustvarila še večja zmešnjava v go-
spodarskem življenju, kakor se je
to dogajalo dosedaj le prepogosto.

Pri gospodarskih ljudeh je zelo
odkritosrčna in odločna volja za
sodelovanje, sedaj je potrebno, da

se enako močno pokaže tudi volja
na vladni strani. To pa se more
doseči le na ta način, da se abso-
lutno ne dopušča več, da bi se z
raznih vmesnih instanc delale
ovire sodelovanju gospodarskih
organizacij in da se kar brezob-
zirno nastopi proti onim, ki bi
skušali delati takšne ovire.

Sodelovanje gospodarskih in
vladnih krogov je neizogibna nu-
nost, zato pa je treba to sode-
lovanje sankcionirati čisto z dolo-
nimi zakonskimi predpisi, da ne
bo to sodelovanje le odvisno od
dobre volje na tej ali oni strani,
temveč da bo za obe strani ob-
vezno.

vitnosti onih, ki vladajo, kar bi
vplivalo neugodno.

Več očitkov je padlo zaradi ba-
novine Hrvatske, zlasti pa njene
oskrbe z drvmi. Res so bile skle-
njene že mnoge kupčije, a se drva
kljub temu še ne dobavljajo, ker
se čaka na bolj ugodno konjunk-
turo. Zagotavljam pa, da bomo to
špekulacijo zatrli. Upoštevati je
treba tudi to, da se je zmanjšala
produkcija drv in premoga zaradi
mnogih vpoklicev. Banovina Hrvat-
ska je res gledala na to, da oskrbi
predvsem svoje prebivalstvo z
drvmi. Enako so postopale tudi
druge banovine in vse so si hotele
ustvariti neke zaloge. V teh okoli-
ščinah se je občutilo, da manjka
roke, ki bi urejala vse te potrebe.
Sedaj smo na tem, da postavimo
takšnega dirigenta. V tem oziru
sem našel pri vseh članih vlade
razumevanje.

Tu se je govorilo tudi o enot-
nosti gospodarskega in trgovinske-
ga ozemlja. O nasprotnem ni bilo
nikdar niti govora.

Pri izdajanju posameznih uredb
so se zgodile tudi nekatere napa-
ke. To se ni zgodilo zlonamerno,
temveč zato, ker ni bilo tesnejšega
sodelovanja med onimi, ki so iz-
dajali uredbe ter gospodarskimi
ljudmi, ki pred vsemi občutijo
praktično izvajanje teh uredb. To
sodelovanje pa hočem vpostaviti.

Ko smo se prvič sestali, vi go-
spodarski ljudje in jaz, nismo to
storili zato, da bi se o tem čitalo
v časopisih ali da se dosežejo
kakšne politične koristi. Zlasti pa
ni danes trenutek, da bi se vodila
neka malenkostna politika. Danes
je treba gledati na to, da se za-
gotovi bodočnost naroda. Naloga
današnjega sestanka je, da se do-
seže sodelovanje in skupno nazi-
ranje o glavnih vprašanjih našega
gospodarskega življenja. Naša na-
cionalna industrija mora sloneti
na skupnem in pravilnem sode-
lovanju vseh činiteljev proizvodnje,
kapitla in delovne sile ter vodil-
nih faktorjev državne uprave.
Samo na ta način bo ustrezno
najvišjim interesom naroda in
države.

Podlaga naše eksistence je no-
tranji mir. Če bomo tu odločni,
trdni in složni, je gotovo, da bomo
srečno premagali sedanje stiske.
Danes je dolžnost vseh državlja-
nov, zlasti pa gospodarstvenikov,
da sodelujejo pri konstruktivnem
delu. Omogočiti se mora harmo-
nično sodelovanje gospodarstveni-
kov in najvišjih državnih faktor-
jev.

To so v glavnem vprašanja, ki
zanimajo vse gospodarske ljudi in
zaradi katerih smo se danes se-
stali k prijateljskemu razgovoru.
Če se nam posreči doseči potrebni
kontakt ter potrebne harmonično
sodelovanje, sem prepričan, da se
nam bo posrečilo pravilno rešiti
tudi vsa današnja pereča vpraša-
nja. Tako razumem naloge današ-
njega sestanka.

Govor predsednika vlade je traj-
al eno uro ter je bil sprejet od
zastopnikov gospodarstva z glas-
nim odobravanjem. V razgovoru z
gospodarskimi ljudmi je ostal nato
predsednik vlade še štiri ure ter
se z njimi podrobno razgovarjal
o vseh gospodarskih vprašanjih.
Ob koncu je izrekel svojo željo,
da se udeležijo tudi sestanka zbor-
ničnih tajnikov iz vse države, ki bo
te dni in tedaj se bodo praktično
uporabili sklepi prvega in druge-
ga sestanka predsednika vlade z
gospodarskimi ljudmi.

Sodelovanje gospodarskih krogov in vlade

Predsednik vlade na konferenci beograjskih gospodarstvenikov

Vprašanje sodelovanja gospo-
darskih ljudi z odločujočimi jav-
nimi činitelji postaja vedno bolj
pereče, a tudi vedno bolj nujno,
ker je praksa dokazala, da izvira
slab učinek vladnih odredb proti
draginji, pomanjkanju blaga itd.
predvsem iz preslabega kontakta
odločujočih činiteljev z gospo-
darskimi ljudmi. Marsikatera odred-
ba bi dosegla vse drugačen uč-
inek, če bi bila izdana v soglasju
z gospodarskimi ljudmi. Na kon-
ferencah zbornic, na vseh zboro-
vanjih gospodarskih organizacij,
pa tudi v vseh gospodarskih li-
stih se je neprestano naglašala
potreba čim ožjega sodelovanja
gospodarskih ter vladnih krogov.
A vsa ta naglašanja so ostala brez
pravega uspeha in še nadalje so
se izdajale uredbe in predpisi,
ne da bi bili o njih zaslišani go-
spodarski ljudje. Šele pred dobrim
mesečem se je posrečilo beograj-
skim gospodarstvenikom doseči,
da je prišlo do prvega sestanka
med njimi in predsednikom vlade
g. Cvetkovićem. Temu sestanku je
sledil sedaj drugi sestanek, ki je
bil še mnogo pomembnejši in ki
bo — kot upamo — dobra podlaga
za koristno sodelovanje gospo-
darskih ljudi ter vlade.

Ta drugi sestanek je bil v četr-
tek ter so se ga udeležili zlasti
zastopniki industrijske, trgovinske
in obrtniške zbornice.

Sestanek je otvoril predsednik
Industrijske zbornice Vlada Ilić,
ki je v svojem pozdravnem go-
voru naglasil naslednje tehtne
misli:

Govor Vlade Ilića

Najprej je ugotovil pomanjkanje
sodelovanja med gospodarskimi in
vladnimi krogi, kar je bilo škod-
ljivo tako za gospodarstvo kot tudi
za državno celoto. Zato gospodar-
stveniki tem bolj cenijo dobro vo-
ljo predsednika vlade, da omogoči
to sodelovanje.

Zmotno je mnenje, kakor da bi
gospodarstveniki nasprotovali tem-
u, da država aktivneje vpliva na
potek gospodarskega življenja. Na-

sprotno! Gospodarstveniki se za-
vedajo, da je udeležba države v
gospodarstvu danes neobhodna
potreba. Zavedajo se, da je danes
neko dirigiranje gospodarstva po-
trebno. Ker pa temu ne nasprotu-
jemo, hočemo, da se to vrši po
preudarnem načrtu in da se
jasno postavijo cilji, ki naj se do-
sežejo.

Uspešno dirigiranje gospo-
darstva zahteva, da se najprej usta-
vijo potrebni pogoji, in sicer:
1. da se doseže enotnost gospo-
darskega ozemlja in enotnost pri
izvajanju tega dirigiranja in 2. da
se postavijo sposobni ljudje, ki
morejo dirigirati gospodarstvo,
skratka da se postavi štab, ki bo
izdajal pravilne predpise in ki bo
skrbel za njih pravilno izvajanje.

Nato je predsednik Ilić navedel
nekatero posebno zgovorne prime-
re gospodarskih neprilik. Tako je
omenil, da ne bi prišlo do tako
hudega pomanjkanja surovin, če
bi se pravočasno storilo to, kar
so predlagali gospodarski ljudje.
Dirigirano gospodarstvo zahteva
združen napor državne oblasti in
gospodarskih organizacij. Dosedaj
so bile gospodarske organizacije
le redko sodelovalke pri tem va-
žnem poslu. Zato tem bolj iskreno
pozdravljamo korak predsednika
vlade, da se imenujeta vsaj dva
zastopnika gospodarstva v državni
odbor za izdelovanje uredb z za-
konsko močjo. Veliki dogodki, ki
se dogajajo okoli nas zahtevajo,
da se pri reševanju usodnih držav-
no-gospodarskih potreb in vpra-
šanj potisne čisto ob stran vsak
plemenski, verski ali strankarski
vpliv na reševanje teh vprašanj in
da se k sodelovanju povabijo naj-
sposobnejši in najbolj izkušeni za-
stopniki gospodarstva.

Nato je zaključil predsednik
Vlada Ilić svoja izvajanja z željo,
da bi se njegova izvajanja ne spre-
jela kot kritika, temveč kot znak
odkritosrčne pripravljenosti za so-
delovanje, ker so vsi gospo-
darstveniki prepričani, da morejo s
svojimi izkušnjami pomagati kra-
lju in domovini.

Nato je povzel besedo

predsednik vlade Dragiša Cvetković

Zahvaljuje se predsedniku zbor-
nice Iliću, da je omogočil ta sesta-
nek, na katerem se more pogo-
voriti z zastopniki gospodarskih
organizacij brez vseh formalnosti,
kako bi dosegel nujno potrebni
kontakt med gospodarskimi in
vladnimi krogi. Ta kontakt je da-
nes tem bolj potreben, ker smo
zaradi sile razmer danes brez na-

rodne predstavnosti in drugih
faktorjev, ki sicer omogočajo so-
delovanje med onimi, ki so na
vladi in ljudstvom.

Živimo v izrednih časih ter je
zato naša dolžnost, da gledamo na
to, da so razmere tako v politič-
nem ko v gospodarskem oziru
čim bolj urejene. V političnem
oziru nam je potreben notranji

mir, nam je potrebna popolna har-
monija vseh konstruktivnih sil na-
roda. Predvsem pa nam je potrebna
na duhovna enotnost vsega nara-
da. V zvezi s tem je nato govoril
predsednik vlade o sporazumu z
dne 26. avgusta in njegovem veli-
kem pomenu. Nato je nadaljeval:

Danes ni čas za postavljanje
notranjih vprašanj, ki jih je treba
prepuštili za kasnejše čase. Tedaj
bodo o njih sklepali vsi, ki so za
to poklicani.

Notranji mir in notranje ureje-
vanje razmer sta podlaga za vse
naše gospodarsko življenje. Vi go-
spodarstveniki najbolj veste, da
se brez notranje konsolidacije ne
morejo uspešno voditi niti gospo-
darski posli. Nobenega dvoma ni
zato, ima od notranje konsolida-
cije gospodarsko življenje največjo
korist.

Vidite, da so se povsod okoli
nas popolnoma spremenile živ-
ljenjske razmere. Vse teorije, vsa
načela, ki so dosedaj veljala, so
izgubila svojo veljavo. Niti ena go-
spodarska panoga se ne more da-
nes voditi po starih teorijah. Vse
te teorije in dosedanje izkušnje
so veljale za normalne čase. V se-
danjih razmerah se mora dirigi-
rati skoraj vse naše življenje. Vse
v Evropi se je sedaj spremenilo.
Zaradi teh izrednih razmer je bilo
tudi potrebno, da smo uvedli po-
seben režim glede pšenice in ko-
ruze. Poleg tega smo imeli glede
dobave pšenice in koruze tudi
mednarodne obveznosti, ki jih
moramo lojalno izpolniti. Vrh
tega so bile dostikrat potrebne
tako hitre odločitve, da je bilo
nemogoče, da bi vse uredbe z vso
temeljitostjo proučili.

Zakaj je prišlo do uredbe o pše-
nici? Letina je bila slaba in pre-
hrana prebivalstva je bila v ne-
varnosti. Na drugi strani smo ime-
li obveznosti glede izvoza pšenice.
Morali smo najti rešitev, ki bi za-
dovoljila tako proizvajalce kakor
tudi potrošnike ter omogočila iz-
vršitev naših obveznosti. Prizna-
vam, da so bile napake v tej ured-
bi, ker je bilo premalo kontakta
med gospodarskimi ljudmi in od-
ločujočimi činitelji. Kasneje pa so
se te napake popravile in pšenični
režim, ko je bil dobro določen,
se ne bo več spremenil.

Podobno je bilo tudi s koruzo.
Pred žetvijo se je mislilo zaradi
slabega vremena, da bo žetev sla-
ba in zato se je začela špekulacija.
Na trgu ni bilo stare koruze in
zato se je uvedel svoboden režim.
Ta je škodoval onim, ki so pravil-
no postopali in na poziv oblasti
izročili svojo koruzo. Zagotavljam
pa, da tudi tu ne bo več spre-
memb. Ne bomo več dopustili
spreminjanja cen pšenici, ker bi
dobil svet prepričanje o nestano-

Bosa je ta!

V nekem ljubljanskem dnevniku je bila včeraj priobčena neka zgodba iz trgovine, ki pa je tako malo verjetna, da se čudimo, kako jo je mogel resen list objaviti.

V tej zgodbi namreč nekdo pripoveduje, kako je videl v izloži trgovine s čevlji močne čevlje, označene s ceno din 285.— Vstopil je v trgovino, zahteval takšne čevlje in ko je čevlje pomeril, jih je tudi kupil. Ko hoče plačati, pa mu pravi gospodična, da so čevlji po din 315.—, ker da so te čevlje ravno dobili.

Medtem pride neki fant v trgovino in prinese več zavojev. Prodajalka ga vpraša, če je zadnjič prav prinesel denarja domov, narkar fant pripomni, da mu je dala 10 din premalo. Prodajalka pa je odgovorila, da mu ni dala premalo, temveč da je fant pozabil denar na mizi. Prodajalka je nato fantu dala 10 din.

Naš brihtni kupec pa k temu pripominja te globokoumne besede: »Ukaniti enega za nekaj kovčev, da vrneš drugemu enega, je pač verna podoba poštenosti današnjih dni!«

Mi bi pa dostavili, da je vsa ta zgodba silno slabo izmišljena. Kje je v današnjih časih kupec, ki plača blago draže, kakor pa je označena njegova cena v izloži? In kje so prodajalke, ki zaračunavajo strankam blago draže, da morejo vrniti denar fantom, ki šele pridejo v trgovino, ko je stranka že plačala?

Če bi bilo res vse tako, kakor se pripoveduje v tej zgodbi, treba dati kupcu diplomu za njegovo nerednost, prav tako pa tudi prodajalki. Bila sta si drug drugega vredna! To pa seveda le, če bi bila vsa zgodba tudi resnična. To pa ni, ker takšne zgodbe so mogoče v listih, ne pa v trgovinah.

Izdelan je načrt uredbe o ustanovah za aprovizacijo

Iz Beograda poročajo, da je izdelan načrt uredbe o ustanovah za oskrbovanje, po kateri bi se ustanovili občinski uradi za aprovizacijo ljudstva. Nadalje bi se ustanovile tudi konsumne zadruge pri vseh podjetjih, ki imajo nad 30 nameščenecv. (Ta nesrečna misel se torej še vedno ni opustila!) Tako uradi bi zadruge bi dajale blago po lastni nabavni ceni. Potrebna sredstva bi dajale občine oz. direkcija za prehrano prebivalstva. Zankrat bi vse te ustanove oskrbovale prebivalstvo s krušno moko, fižolom, mastjo, jeditnim oljem, sladkorjem in kurivom. Pri razdeljevanju tega blaga pa se trgovci ne bi izključili, temveč bi bil glavni namen teh ustanov, da zberejo zaloge za revno prebivalstvo. Zdrugam bi morala dajati obratni kapital podjetja. V zvezi s to uredbo je imel kmetijski minister Cubrilović konferenco z ministrom Konstantinovićem, da bi se tudi vse drugo prebivalstvo oskrbovalo po zadrukah. To pa je seveda čisto neizvedljivo!

Lesna celuloza za konjsko krmo

Iz Helsinkov poročajo, da so se obnesli poskusi finske vojaške uprave s krmo konj z lesno celulozo. Dnevno je dobival vsak konj 2 kg celuloze, pomešane z 2 kg slame namesto 4 kg sena. Poleg te krme so dobivali konji še hranilne snovi, ki so vsebovale apno, beljakovino in fosfor. Posebna komisija je na podlagi poskusov predlagala, da se konjem daje dnevno po en kilogram celuloze, kravam pa pol kilograma. Celulozna krma pa naj se zaenkrat uporablja le za tretjino konj in krav, ker bo že pri tako omejeni krmi s celulozo potrebno okoli 66.000 ton celuloze. Uporaba celulozne krme predlaga komisija tudi zato, ker je ta krma cenejša od druge.

Velike gospodarske težave Japonske

Avtarkija nai odpravi pomanjkanje surovin

Japonska vodi danes prav za prav vojno na dve fronti: krvavo proti Kitajski, nekrvavo pa proti anglosaškemu svetu. Prva vojna traja že več ko tri leta, mnogo dalj, kakor pa so prvotno Japonci mislili, druga pa se šele začela, a grozi postati za Japonsko prav tako nevarna.

Kajti Japonska je v zunanji trgovini navezana na trgovino z anglosaškimi državami, v katere gre 70 odstotkov njenega izvoza in iz katerih pride 75% vsega njenega uvoza. Zlasti pa je odločilno to, da prihaja velika večina surovin, ki so potrebne za oborožitveno industrijo, iz anglosaških držav. V teh pa se je začel embargo proti Japonski. Iz Amerike se ne smejo izvažati več v Japonsko letalski bencin, staro železo in jeklo, avtomobilski in letalski deli in polagoma se seznam prepovedanih predmetov veča. Ta izvoz prepovedujejo Združene z izgovorom, da sami potrebujejo te surovine za svoj povečani oborožitveni program, toda istočasno dovoljujejo izvoz teh surovin v Anglijo in vse ameriške države.

Japonska je začela zaradi tega v veliko gospodarsko in tudi vojaško stisko. Za nadaljevanje vojne potrebuje kavčuk, bencin, volno, bombaž, železo, stroje in razne kovine. Skoraj vse to je dobivala v anglosaških državah in deloma tudi v Nemčiji ter v Evropi. Pri tem pa mora Japonska znatno povečati svoje zaloge surovin, ker ji grozi tudi še odkrita vojna z anglosaškimi državami, ko bo potrebovala velikanske zaloge surovin.

Praktično pa je danes zaprt Japonski tudi evropski trg in tako ne more dobivati strojev niti iz zavezniške Nemčije.

V tej stiski je skušala Japonska najprej doseči sporazum z Nizozemsko Indijo, ki bi mogla dobavljati Japonski bencin, kavčuk in kositer. Čeprav je vodil pogajanja z Nizozemsko Indijo sam japonski trgovinski minister Kobajaši, so ostala pogajanja vendarle brez uspeha. Kajti Nizozemska Indija se zaveda, da jo more zaščititi samo anglosaški svet in zato posluša nasvete, ki jih dobiva iz teh držav. Po prvih vesteh o neuspešnih pogajanjih so Japonci zagrozili, da bo vodil nadaljnja pogajanja neki japonski general, ki bi pač mogel bolj energično zahtevati od Nizozemske Indije, da se vda japonskim željam. Menda pa se je ta misel opustila, ker najbrže itak ne bi privedla do uspeha.

Ker so se sedanji japonski vodilni državniški prepričali, da ne bo mogla dobiti Japonska surovin iz drugih držav, se sedaj propa-

ra v vladi kneza Konoje misel, da izvede Japonska na isti način avtarkijo, kakor jo je začela izvajati Italija po etiopskem konfliktu. Sedanja japonska trgovinska ofenziva s pomočjo dumpinga naj se umakne avtarkični politiki. Vse gospodarstvo naj se v ta namen centralizira in izkoriščati naj se začne z največjo odločnostjo vsa naravna bogastva Kitajske in Mandžurije.

Druga skupina pa zagovarja čim ožjo naslonitev na Sovjetsko Rusijo, ki bi s svojimi velikanskimi zalogami surovin mogla nadomestiti surovine iz anglosaških držav. Seveda pa je v ta namen treba premagati tudi razne politične težave in to je tudi misija novega japonskega veleposlanika v Moskvi. Je pa tu še neka druga težava, ki tudi ni majhna. Sibirska železnica je že sedaj zaradi sovjetske vojske na Daljnem vzhodu močno obremenjena in ne bi mogla prenesti še mnogo večji promet.

Pojavljajo pa se tudi zagovorsvetom, vendar pa so ti danes v veliki manjšini in se skoraj javno ne smejo oglašati.

Po neuspehu pogajanj v Bata-viji je trgovinski minister Kobajaši, ki je že prej zagovarjal av-

tarkično politiko, sedaj njen še bolj odločen pristaš. Pravi, da mora Japonska popolnoma zapustiti svojo dosedanje trgovinsko in gospodarsko politiko. Brez zagotovljenih virov surovin je Japonska na glinastih nogah. Od začetka vojne proti Kitajski je Japonska zelo napredovala v kemičnem in fizičnem znanju. Japonska bi zato mogla začeti proizvajati tudi sintetični bencin iz premoga, ki bi ga dobivala iz Mandžurije, železo bi mogla pridobivati iz domače železne rude, ki je sicer na železu revna, ki bi pa vendar mogla dati z dobrim znanstvenim postopkom zadovoljive količine.

Nadomestilo za bombaž bi se moglo dobiti iz mandžurske konoplje. Tudi razna druga, umetna vlakna bi se mogla proizvajati. Vse možnosti velikega azijskega bloka, ki ga tvorijo Japonska, Mandžurija in Kitajska, se morajo izkoristiti do skrajne možnosti.

Drugo vprašanje je seveda, če bodo ti naporji tudi dosegli popoln uspeh. Ne manjka glasov, ki napovedujejo Japonski tudi težke socialne težave, ker sedanji vladajoči agrarni fevdalizem ni dorasel nalogam, ki jih zahteva do skrajnosti napeto avtarkično gospodarstvo.

Razsodba drž. sveta

Nedovoljeno posredovanje v plačilnem prometu s tujino je devizni prestop

Iz razsodbe drž. sveta št. 17.263/40 z dne 30. septembra 1940. navajamo:

»Zapisnik o zaslišanju ter referat bančno-valutnega oddelka sta podlaga za izrekanje odlokov za devizno-valutne prekrške v smislu čl. 19. navedenega pravilnika. Na zapisnik o zaslišanju so izjavili zastopniki firme pritožiteljice, da so od organov fin. ministrstva pri pregledu firme ugotovljene činenice točne. Iz teh činenic izhaja, da je firma pritožiteljica plačevala za blago, ki ga je dobivala iz tujine v komisijo, carino, carinske stroške ter stroške pri reklamiranju tega blaga. Firma pritožiteljica je torej plačala kot komisionar tuje firme v naši državi to, kar je bila dolžna plačati tuja firma, ker je bila ona lastnica uvoženega blaga. Komisionar je oseba, ki dela na svoje ime, a za tuji račun. Ker je firma pritožiteljica navedena izplačila izvršila kot komisionar tuje tvrdke, je izvršila ta izplačila kot komisionar tuje tvrdke, torej za račun svojega komitentata, t. j. tuje firme, ne pa na svoj račun.

Za pojem devizno-valutnega prekrška nedovoljenega posredovanja med našo državo in inozemstvom je bistveno, da se izplačila in vplačila v naši državi izvršujejo za račun ali po nalogu tuje brez ozira na pogodbeno odnosaže med osebami, ki posredujejo in osebami, za katerih račun se posreduje. Z zasebno-pravnimi dogovori se ne morejo spreminjati določbe javnega prava, s katerimi je urejen promet z devizami in valutami. Zato je brez vpliva za presojanje devizno-valutnega prekrška, zaradi katerega je bila firma pritožiteljica z izpodbijano razsodbo kaznovana. Njena pogodbeni zaveza do tuje firme, po kateri se je zavezala tuji firmi, da zanj plačuje v naši državi carino, carinske in druge stroške za komisijsko blago, že sama po sebi dokazuje, da so se ta izplačila izvrševala na račun tuje firme. Kajti če bi firma pritožiteljica kupovala od tuje firme blago za fiksen račun, bi bila lastnica tega blaga in izplačila bi izvrševala za svoj lastni račun. Zato pa tudi v tem primeru ne bi bile potrebne nobene pogodbe o plačevanju carine in drugih stroškov.

Drž. svet je iz teh razlogov razsodil, da je firma pritožiteljica izvršila predmetna izplačila za svoj račun.

Politične vesti

Predsednik turške republike Ismet Ineni je imel pri otvoritvi zasedanja turškega parlamenta velik govor, za katerega je vladalo v vsej mednarodni javnosti veliko zanimanje. Predsednik turške republike je izjavil: Razvoj že 14 mesecev trajajoče evropske vojne ustvarja možnost, da se sedanja vojna spremeni v svetovno vojno. Zato se mora računati s tem, da bo trajala vojna še dolgo. Turška zunanja politika se ni od izbruha vojne spremenila, ker je vedno slo-nela na turški politični nedotakljivosti. Turška vlada je večkrat izjavila, da ne odstopi niti pidi turške zemlje, a da tudi ne želi niti pidi tuje zemlje. V polni meri hočemo ohraniti tudi svoje pravice. Naše stališče nevojskujouče se države pa ne more biti ovira, da ne bi vzdrževali z vsemi državami normalnih odnosov. Naše stališče nevojskujouče se države popolnoma izključuje vsako udejstvovanje enih ali drugih z našega ozemlja

ali z naših pomorskih oporišč. Naša prijateljska Grčija je na nesrečo potegnjena v vojno. Mi ravno sedaj proučujemo z našo zaveznicco Vel. Britanijo položaj, ki je zaradi tega nastal. Upam, da bodo naša politična načela obvarovala našo državo pred strahotami vojne. — V krizi, ki jo danes svet preživlja, se razvijajo naši odnosaži z drugimi državami normalno. Naši odnosaži s Sovjetsko Rusijo so polni zaupanja. V zadnjem času so postali ti odnosaži prijateljski in pomenijo dejstvo, ki je samo po sebi izrednega pomena. Naši državi sta dolžni, da s temi odnosaži nadaljujejo brez ozira na druge vplive. Prepričani smo, da bo ta politika plodna za obe strani. Pred nami je še dolga doba trpljenja za vse človeštvo. V tem času bomo zvesto čuvali svoje interese, ostali zvesti svojim prijateljem in zaveznikom. V trenutku, ko se Anglija v tako herojski borbi bori za svoj obstanek, smatram za svojo dolžnost naglasiti, da so zavezniške vezi, ki nas vežejo z Anglijo, trdne in neomajne.

Grško-italijanska vojna je še v razvojnem stadiju. Grška mobilizacija je uspešno končana, a tudi Italijani se zbirajo svoje čete. Italijanske čete prodirajo v treh smerih: proti Solunu, da bi razdelili Grčijo na dva dela, proti Janini in ob morski obali. Grki poročajo, da so imeli v bojih pri Florini uspeh ter da so zasedli strateško važen hrib ter prodrli celo v albanski ozemlje. Proti Janini so Italijani bolj uspešni. Vesti nekaterih listov, da so Italijani že zavzeli Janino, Grki odločno demantirajo. Ob morski obali so italijanske čete prodrele do reke Kalamas.

Istočasno govore poročila o številnih letalskih bombnih napadih in bojih. Italijani so bombardirali Patras, ki je baje čisto razdejano, železnico Atene—Pirej, Salamis, Solun in nekatere druge kraje. Angleži in Grki pa so bombardirali Neapelj, Drač, Valono in Tirano. Angleži nudijo Grkom že znatno letalsko pomoč, v kratkem pa je pričakovati, da bodo zasedle angleške čete tudi nekatera grška pomorska oporišča. Tudi akcije vojnega brodogoja so verjetne.

Sovjetska agencija Tass demantira vest, da bi Sovjetska Rusija poslala Grčiji nad sto letal, ki da so bila naročena v Rusiji že prej.

Francoski veleposlanik v Washingtonu je ponovno izjavil ameriški vladi, da je dobil iz Vichyja formalno zagotovilo, da ni govora o tem, da bi Francija odstopila na zapadni polobli državam osi ozemlje za pomorska ali zračna oporišča.

Francoski komisar v Siriji je izjavil, da ostane Sirija še nadalje pod Francijo in da so neresnične vse vesti, ki so se zaradi sestanka Petalna s Hitlerjem širile, kakor da bi Francija pristala na to, da dobita Italija in Nemčija v Siriji pomorska in letalska oporišča.

Svedski listi poročajo, da se v kratkem sestane Hitler tudi z belgijskim kraljem Leopoldom.

Podpredsednik francoske vlade Laval je zopet odpotoval v Pariz, kjer se bo pogajal z nemškimi zastopniki o nemško-francoskem sodelovanju na podlagi sestanka med Hitlerjem in Petainom.

Predsednik Roosevelt je imel v Bostonu velik volivni govor, v katerem je govoril o ameriškem oboroževanju. Najprej je govoril o povečanju ameriške vojne mornarice, ki se je začela povečevati takoj, ko je prišel na vlado. Danes je v ameriških ladjedelnicah zaposlenih šestkrat toliko delavcev ko l. 1933. Zelo so se tudi povečale in pomnožile razne ameriške pomorske baze. Nato je govoril o ameriški suhozemni vojski, ki je najbolje opremljena vojska na svetu. Danes šteje že 437.000 mož, a februarja 1941. se bo večbalo že skoraj 2 milijona mož. Ta vojska pa ne bo poslana v tuje dežele, pač pa bo samo obstoj te vojske prepričal nevarnost vojne za Ameriko. Nato je govoril o letalstvu. Doseči je treba, da bo narasla kapaciteta ameriških letalskih tovarn na 50.000 letal letno. Proizvodnja nekih letalskih tovarn se je povečala že za 240%. Veliki Britaniji se dobavlja vedno večje število letal. Pristojnemu odboru za odstop letal Angliji je naročil, da z največjo blagohotnostjo presoja angleške prošnje. Kapaciteta ameriške letalske industrije bo opravila vse nade. Nato je govoril o notranji politiki ter mestoma zelo ostro polemiziral z republikanci. Navajal je tudi uspehe, ki jih je dosegla njegova vlada. Na koncu svojega govora je močno poudaril, da ostanejo Združene države Sev. Amerike vedno demokratične, ker je ameriški narod svoboden in ker hoče svoboden tudi ostati.

Volivni boj v Združenih državah je sedaj na višku. Willkie izjavlja, da bo v primeru izvolitve še v večji meri podpiral Anglijo, vendar pa gledal na to, da se Združene države ne zapletejo v vojno. V zunanje političnem oziru sta torej oba glavna kandidata na isti liniji.

KNJIGA O OSNOVNIH TRGOVSKIH NAČELIH

Konzorcij „Trgovskega lista“ je izdal in založil delo znamenitega ameriškega trgovskega publicista

H. N. CASSONA:

BUSINESS

Knjiga vsebuje 16 osnovnih naukov o pravilni trgovini. Vsak trgovec, zlasti pa trgovski naraščaj mora prebrati to knjigo. Knjiga se naroča pri upravi „Trgovskega lista“, Ljubljana, Trgovski dom

Cena knjigi din 20.—

Trgovska združenja in šole dobe znaten popust. Naročite znamenito knjigo takoj!

Denarstvo

Mednarodni devizni trg

V New Yorku so ostali tečaji skoraj nespremenjeni. Švicarska deviza je neznatno nazadovala od 23'23 na 23'22, funt pa od 4'03 1/4 na 4'03. Druge evropske devize notirajo nespremenjeno nominalne tečaje.

Bolj zanimivo sliko nudijo tečaji na curiški borzi, kakor kažejo naslednje številke:

devize	25. X.	1. XI.
Pariz	9'95	9'93
London	17'125	17'15
New York	4'31	4'31
Milan	21'775	21'70
Berlin	172'625	172'50

Na valutnem trgu je padel franc. frank od 5'70 na 5'225, angleški funt od 7'68 na 7'60, dočim se je ameriški dolar dvignil od 4'16 na 4'28. Nemška registrska marka je padla od 51'37 na 51'25.

Tečaji za november 1940.

Minister za finance je predpisal za november naslednje uradne tečaje:

1 napoleon	din 350—
1 zlata turška lira	398'30
1 angleški funt	218'20
1 ameriški dolar	55—
1 kanadski dolar	54—
1 nemška marka	17'82
1 belga	7'13
1 pengó	8'65
1 brazilski milreis	2'90
1 egiptovski funt	217—
1 palestinski funt	216—
1 urugvajski pezos	18'60
1 argentinski pezos	12'70
1 čilski pezos	1'25
1 turška papir. lira	34—
100 francoskih frankov	127—
100 švicarskih frankov	1276—
100 italijanskih lir	228'80
100 nizozem. goldinarjev	2365—
100 bolgarskih levov	46—
100 romunskih lejv	28'50
100 danskih kron	360'35
100 švedskih kron	1310—
100 norveških kron	1012'50
100 pezet	508—
100 drahem	45—
100 čeških kron	150'50
100 slovaških kron	150—
100 finskih mark	110—
100 iranskih (perz.) rialov	100—

Tem tečajem je že prištet pribitek (»prim«).

★

Kmetijsko ministrstvo je dovolilo, da zniža Posojilnica v Črnomlju obrestno mero za stare vloge od 1. septembra 1939. dalje od 2/5 na 2/6.

Na Madžarskem bodo začeli kovati železne novce, da prihranijo nikelj. Železnih novcev bodo nakovali za 60 milijonov pengov.

Vsi državljani na Madžarskem morajo prijaviti Madžarski narodni banki vse svoje zlato. Vse nad 300 gramov težke zlate predmete morajo prijaviti. Kdor tega ne bi storil, se mu ti predmeti zaplenijo, poleg tega pa bo kaznovan.

Amerika na prehodu

Ch. A. in M. B. Beard
(Nadaljevanje.)

Padanje zunanje trgovine je zmedlo tudi varuhe še nedavno razširjajočega se imperija. Leta 1929. je izvoz blaga dosegel pod vplivom radodarnega posojanja inozemstvu rekordno višino 5 milijard 240 milijonov 995 tisoč dolarjev. Leta 1932. je znašal izvoz samo še 1 milijardo 611 milijonov dolarjev. Ker ameriški naložniki, jezni zaradi propada starih posojil, nikakor niso bili razpoloženi, da bi metali dober denar za slabim, ni bilo dosti upanja, da se izvoz dvigne. Poleg tega so tuje vlade začele postavljati carinske meje (bariere) proti dotoku blaga, včasih iz zgolj fiskalnih razlogov, včasih z odločnim namenom, da znižajo ali izključijo uvoz. Francija je n. pr. uvedla vodoravno kompenzacijsko carinsko tarifo proti nekaterim državam. Da podpro svoje omejitve, so druge države uvedle kvotni sistem, določujoč natančno količine vsakega blaga, katerega uvoz se dovoli. Deloma iz fiskalnih deloma iz trgovinskih razlogov so tuje države uvedle tudi menjalno devizno kontrolo na ta način, da

Po navodilih ministrstva za koordinacijo v Romuniji bodo dobivali kmetje za nakup kmetijskih strojev in priprav in orodja od Narodne banke ter Nacionalnega združenega zavoda kredite v višini po 40.000 din. Ta posojila bodo morali odplačati v 2 do 6 letih.

Francoski frank je sedaj definitivno ločen od zlata in njegovo kritje je izključno le v delu na-

rodne skupnosti, ugotavlja francoski list »Journal des Débats«.

Akcija vojnega varčevanja je do sedaj dala v Angliji 415,36 milijona funtov, in sicer v obliki hranilnih bonov in vlog pri bankah. Poleg tega je bilo podpisano za 276'8 milijona funtov 2'5% obligacij vojnega posojila. Brezobrestno pa je bilo posojeno državni blagajni 21'3 milijona funtov. Skupno je dala

torej ta kampanja nad 713'5 milijona funtov.

Finančne investicije iz evropskih držav v Združenih državah Sev. Amerike znašajo po uradnih podatkih ameriškega fin. ministrstva 6698 milijonov dolarjev. 40% teh investicij pripada Angliji. Italijanski kapital, ki je bil investiran v Ameriki, znaša samo 79 milijonov dolarjev.

120 letnica Hranilnice dravske banovine

Jubilej našega naistarejšega denarnega zavoda

Dne 4. novembra 1820. je začela poslovati v Ljubljani Kranjska hranilnica, ki pa se je takrat imenovala Ljubljanska hranilnica, in sicer v nekdanji Galletovi hiši na Glavnem trgu št. 2, ki je danes del magistratnega posloja. Prošnjo za ustanovitev hranilnice so vložili tedanji ljubljanski župan Hradecky ter meščani Candutsch, Galle, Mullej, Josef Seunig in J. F. Wagner. Prošnjo so vložili na deželno vlado in prosili za dovoljenje, da po dunajskem vzoru, kjer je župnik Weber ustanovil pred enim letom prvo hranilnico v Avstriji, ustanove podobno hranilnico tudi v Ljubljani. Deželni guverner grof Sweerts-Spork je prošnjo hitro ugodno rešil z odlokom z dne 4. oktobra 1820.

Kranjska hranilnica, kakor se je kasneje glasilo njeno ime v slovenski in poleg oficialnega nemškega, je bila druga hranilnica v Avstriji, kjer so se začele primeroma pozno ustanavljati hranilnice, ter prva na vsem slovanskem jugu.

Nova hranilnica se je začela takoj ugodno razvijati ter je imela ob koncu 2. leta 304 vlagatelje in za 12.182 goldinarjev hranilnih vlog. Po dveh letih je dobila K. H. tudi svojo definitivno obliko. Vloge je obrestovala K. H. v začetku po 4%, denar pa je posojala na hipoteke, od leta 1826. tudi na drž. papirje. Leta 1836. je ustanovila K. H. tudi svojo zastavljalnico, ki je poslovala do leta 1909., ko se je pod vplivom septembrskih dogodkov ustanovila mestna zastavljalnica.

Kranjska hranilnica se je od vsega početka vodila zelo preudarno, solidno, z zelo majhnimi režijskimi stroški. Takoj v začetku je K. H. ustanovila tudi svoj rezervni sklad, ki je dosegel zlasti v predvojnih letih veliko višino. Ob koncu svetovne vojne je znašal 4,5 milijona kron. Kakor v začetku poslovanja, tako je tudi kasneje uporabljala K. H. velik del svojega dobička za dobrodelne namene ter storila v tem pogledu zelo veliko.

Tudi za napredek gospodarstva na Kranjskem je storila K. H. zelo mnogo.

Zaradi svojega vedno solidnega poslovanja, velike požrtvovalnosti in nesebičnosti voditeljev zavoda je mogla K. H. srečno prestatiti tudi vse velike vihare, ki jih je preživljala Avstrija v stoletni dobi od 1820. do 1918. Mogla je zabeleževati vedno nove uspehe in njene hranilne vloge so stalno rasle ter dosegle leta 1905. svoj višek, ko so dosegle skoraj 70 milijonov kron, dostavili bi lahko zlatih kron. Leta 1908. pa se je začel preobrat in tega leta so padle njene vloge od 67'7 na 52'6 milijona kron, padle pa bi še bolj, če ne bi oblasti z vsemi silami podpirale K. H. in ustavljale dvig vlog. Kmalu nato je tudi izgubila K. H. svojo vodilno vlogo in na prvo mesto se je povzpela Mestna hranilnica ljubljanska.

Vzrok temu nazadovanju so bili septembrski dogodki.

Vsak trgovec mora biti naročnik »Trgovskega lista«

Maksimalne cene jedilnega olja

Na podlagi členov 1. in 2. uredbe o kontroli cen na malo (»Službeni list« št. 71 z dne 4. septembra 1940.) in na podlagi razpisa kr. banske uprave VIII./K št. 836/40 z dne 16. oktobra 1940. določa mestno poglavarstvo za območje mestne občine ljubljanske naslednje najvišje cene oz. najvišje bruto-zasluzke pri prodaji namiznega jedilnega olja na drobno (izvzemši

olivno in bučno olje): Pri najvišjem dopustnem 15% bruto-zasluzku znaša:

- prodajna cena za 1 kg namiznega jedilnega olja din 27'75,
- prodajna cena za 1 liter namiznega jedilnega olja din 25'50.

Detajlna prodajna cena je izračunana na temelju naslednjega proračuna: povprečna (sodi po

200 kg, 100 kg, 50 kg in kante po 20 kg) najvišja en gros cena (prodajna cena grosista) za 1 kg namiznega jedilnega olja je določena na din 23'50 vključno z banovinsko trošarino (1 din) in prevoznimi stroški v skladišče grosista in detajlista (din 0'06). Prodajna cena za detajlista se zaračuna tako, da se k zgoraj določeni en gros ceni prišteje še občinska trošarina v znesku 1 din in na tako dobljeni znesek din 24'25 pribije 15% bruto zasluzek. To je cena za 1 kg jedilnega olja v maloprodaji, ki znaša din 27'75. Cena za maloprodajo jedilnega olja na litre pa je izračunana na ta način, da se od en gros cene din 23'25 plus 1 din občinske trošarine (24'25 din) odbije 10% (1 liter je 90 dkg) in k tako dobljenemu znesku (dinarjev 21'83) priračuna 15% bruto zasluzek. To je cena za 1 liter jedilnega olja in znaša din 25'50.

Glede detajlne prodaje olja pa se še posebej opozarja na določila 2. člena, odstavek 2. uredbe o pobljanju draginje, ki prepoveduje vsako kupičenje življenjskih potrebščin tudi pri konsumentih, če gre namreč za ustvarjanje zalog preko običajnih normalnih potreb, zlasti za daljšo dobo kakor običajno. Zato se naroča maloprodajalcem jedilnega olja in drugih življenjskih potrebščin, da kupecem ne izdajajo večjih količin olja in drugih živil, kakor pa je potrebno, upoštevajo pa naj pri tem število družinskih članov in pa dobo največ enomesečnih zalog.

Jedilno olje naj se ne izdaja v večji količini ko 1/4 litra na osebo. Izjemni primeri bi bili dopustni le tedaj, če kaka oseba po zdravniških navodilih zaradi bolezni ne sme uživati drugih maščob. Posvečati je skrb temu, da se olje ne bo oddajalo v krajših razdobjih ko mesec dni enemu in istemu odjemalcu, neznanim kupecem pa naj se prodaja olja odkloni in naj se napote k trgovcu, pri katerem običajno kupujejo ostale življenjske potrebščine. Na ta način bo omogočeno olje pravično in pravilno porazdeliti le na ljubljanske konsumente. Kupujoče občinstvo je treba na to odredbo opozoriti s primerno pismeno objavo, ki naj se namesti na vidnem mestu v trgovskem lokalu.

V ostalem pa se je ravnati po navodilih, ki jih vsebuje odločba mestn. poglavarstva z dne 14. oktobra 1940., XII. št. 62500/89—1940, o maksimiranju cen za špecerijsko in manufakturno blago.

Prekrški te odločbe se bodo kaznovali po čl. 9 uredbe o pobljanju draginje in brezvestne špekulacije z zaporom do 30 dni in denarno kaznijo do 5.000 din.

meje, od katerih zavisi naše blagostanje... Veliki problem naše zunanje trgovine pa je izvoz blaga, v katerem tekmujejo z drugimi narodi; toda če smo pametni, se nam mora posrečiti, da dosežemo v tem svoj delež. Najbolj se moramo boriti za izvoz naših industrijskih izdelkov, in povečanje tega izvoza je za nas najvažnejše. Kakor narašča naše prebivalstvo, bomo porabili več hrane doma... Če naj vzdržimo celotni obseg našega izvoza in s tem našo kupno moč za uvoz, lahko to dosežemo le s pospeševanjem izvoza industrijskega blaga.

S pomočjo ameriških posojil in agentov osrednje vlade so poslovni ljudje dejansko razširili prodajo naših industrijskih izdelkov. In ko je prišla kriza, je njih prav tako kakor farmerje ujelo padanje mednarodne trgovine. Prejšnja leta so bili izvozniki in uvozniki posebno na atlantski obali glavni pospeševalci tuje trgovine, od katere so prosperovali ob tolažilnih frazah klasične ekonomije. Leta 1930. so se mogočni industrialci, ki so delali za tuje trge, vznemirjeni, če že ne uničeni po krizi, pridružili tem izvoznikom in uvoznikom pri iskanju poti iz zadrege, ki jo je

povzročilo padanje odjema industrijskih izdelkov. — Toda vse njihovo govorjenje ni moglo obnoviti blagostanja prejšnjih dni; niti nista zmogla tega razum in čarobna palica.

(Začelo se je splošno uganjanje in spraševanje, kdo je odgovoren za polom.)

V odgovor na krike, bolečine in začudenost je senat Zedinjenih držav ukazal svojemu finančnemu odboru, naj »čimprej« preišče vso zadevo, in pooblastil ta odbor, da izrabi vse zakonite sankcije nasproti pričam, ki se ne bi hotele odzvati pozivu ali ne hotele odgovoriti na »katero koli vprašanje, ki se tiče preiskave«.

Dne 18. decembra 1931. se je preiskava začela. Ugledni možje izmed gospodarjev sveta so bili poklicani pred odbor, ki jih je povabil, da razložijo čudoviti dvig in padec finansiranja inozemstva. Povabljeni so bili: Thomas Lamont od J. P. Morgan Co., Otto Kahn od Kuhna (Loeb), Charles E. Mitchell od National City-banke, Winthrop Aldrich od Chase National-banke idr. Tem finančnim izvedencem so se pridružili predstavniki notranjega in trgovskega ministrstva,

pod katerih naklonjenim pokroviteljstvom je bilo finansiranje tuje tako učinkovito napredovalo, ter profesor Edwin Walter Kaemerer s princetonske univerze, denarni čarovnik, ki je bil pomagal postaviti na »zdravo« podlago nekatero tuje vlade, katerih denarstvo pa je zdaj tudi zašlo v neprimlike. Če ti gospodje niso mogli razjasniti senatu in vsej deželi zadeve, kdo bi mogel?

Na več ko dva tisoč straneh pričevanj in listin sta bila zgodovina in tedanje stvarno stanje izpostavljena bolj ali manj vpogledu in začudenju javnosti. Kljub veliki zmedbi, pozabljivosti, prerekanjem in ugotavljanjem se je pokazalo nekaj glavnih potez, važnih dejstev in mnenj. Po kakšnem pojmovanju gospodarstva je bilo mogoče vse to posojanje denarja, ki je povzročilo polom? Ali so bančniki, ki so bili posredovali posojila inozemstvu, mislili na gospodarske prednosti za ljudi v Združenih državah? Ali so mislili na kaj drugega? (Na ta vprašanja sta Otto Kahn in Thomas Lamont odločno odgovorila, da je vodilo bančnike patriotsko stremljenje in da so Združene države imele od tega velike gospodarske koristi.) (Dalje prih.)

Dovolj drv za Maribor

Mesto Maribor bo, kakor vse kaže, za letošnjo zimo, če ne bo prehuda in se bo gibala v navadnih mejah, imelo zase dovolj drv. V smislu svoječasne sklepa se je mestna občina lotila problema preskrbe prebivalstva z življenjskimi potrebščinami.

Na Pohorju ima veleposestnik Glantschnig iz Fale pripravljenih kakih 8000 m³ dobrih drv, ki jih bo spravil po svoji novi riži, ki ga je veljala več stotisoč dinarjev, v dolino. Na licu mesta zahteva za drva 490 dinarjev za seženj. Od te partije prevzame občina za manj situirano prebivalstvo 500 sežnjev, ostanek pa kupi Nabavljajna za druga državnih nameščenec za svoje člane ter za Nabavljajno za drugo železničarjev po istih pogojih. Postavljena v hišo bodo stala drva v Mariboru z vsemi stroški vred menda 600 do 630 dinarjev za seženj. Polovica partije se ima dobaviti do novega leta, ostanek pa do konca marca prihodnjega leta. Mestni svet je ta predlog odseka sprejel. Drva bodo stala mestno občino s prevozom vred kakih 300.000 dinarjev in je denar za ta izdatek, ki ga kasneje kupci drv vrnejo, že na razpolago.

Kar se tiče preskrbe prebivalstva z moko, dobi občina te dni od banovine 45 vagonov pšenice, ki jo bo do postopne zmlatve skladiščila v prostorih tukajšnje tovarne testenin in mlina Franz. Kasneje pridejo novi dovozi pšenice na vrsto. Koruze zaenkrat še ne bo, ker je treba počakati, da se posuši, bo pa v nekaj tednih gotovo že lahko dodeljena trgovcem. Glede dobave masti še ni definitivnih sklepov, je pa računati, da bo tega važnega živila v doglednem času kolikor toliko dovolj na razpolago. Mestna občina se bo pobrigala tudi za preskrbo prebivalstva z drugimi potrebščinami.

A. B.

Uredba o prepovedi prodaje podjetij bo razširjena na vso državo

Uredba, ki je bila pred kratkim uveljavljena v banovini Hrvatski in po kateri so dovoljene prodaje gospodarskih podjetij le z dovoljenjem bana, bo baje razširjena na vso državo. Baje se namerava v ta namen ustanoviti velika delniška družba, ki bi prevzemala vsa podjetja, katera bi hoteli dosedanj lastniki prodati.

Uvozna tarifa na cink zvišana

Ministrski svet je dvignil uvožno carino za surovi cink v ploščah in v prahu, odpadke in stare polomljene predmete (tar. post. 615) na 16 zlatih din za 100 kg.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 2. novembra objavlja: Naredbo o izvajanju zavarovanja za onemoglost, starost in smrt pri pok. zavodih in ustanovah drž. in javnih podjetij in naprav in pri pok. zavodih privatnih železnic — Tolmačenje odstavka 2. § 6. zakona o lekarnah — Odločbo o pobiranju doplačila na ogljikovo kislino.

Delajte za napredek trgovskih organizacij!

Vsak ne more v Zdravilišče ali vsak mora paziti na zdravje in doma piti vsaj mesec dni našo najboljšo prirodno mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna za mnoge bolezni srca, ledvic, želodca, jeter, žolča, razne katere in čiščenje krvi ter normalizira delovanje notranjih žlez in živcev

o n o z r d e č i m i s r c i l

Zahteve zagrebških trgovcev

Izven vsakega dvoma je, da bodo mogli z uspehom braniti trgovci svoje interese le, če so solidarni in če so njih zahteve vsaj v glavnih vprašanjih identične. Zato je tudi potrebno, da trgovci ene pokrajine poznajo tudi zahteve trgovskih organizacij v drugih pokrajinah države in zato objavljam zahteve hrvatskih trgovcev, kakor so bile formulirane na zadnji seji trgovskega odseka zagrebške trgovinske zbornice.

Sejo je vodil predsednik odseka Zvonko Polić, seje pa se je udeležil tudi predsednik zbornice mr. ph. Konstantin Vouk.

Najprej je predložil glavni tajnik dr. Fleischer obširen referat o zahtevi trgovcev s pisarniškimi potrebščinami, da se prepove trafikantom prodaja pisarniškega papirja ter pisarniškega materiala.

Glede spremembe § 219. obrtnega zakona je sprejel odsek stališče, da se bolnim nameščencem izplačuje samo razlika med plačom in hranarino, ki jo dobivajo od okrožnega urada, ker mora sedaj trgovec plačevati polno plačo, čeprav dobiva nameščenec hranarino.

Glede spremembe § 221. obrtnega zakona je bil sprejet sklep, da se ta paragraf spremeni tako, da mora delodajalec plačati svojemu nameščencu plačo v primeru vpoklica na orožno vajo samo enkrat na leto za 28 dni.

Daljša debata se je razvila tudi o učni dobi vajencev. Sklenjeno je bilo, da se mora učna doba zvišati na tri leta, za posebno strokovno naobrazbo pa se morajo zahtevati še posebni strokovni tečajji. Glede starosti vajencev naj se ne izdajo nikake omejitve. Vsak trgovski vajenec mora imeti dovršeno srednjo šolo, da se na ta način ustvari zdrav in strokovno usposobljen trgovski stan.

Znova je odsek tudi sprejel staro zahtevo naših domačih potnikov, da smejo prihajati tuji potniki k našim domačim firmam le v spremstvu domačih potnikov.

S posebno pozornostjo so poslušali svetniki referat gen. tajnika dr. Fleischerja o delu zbornice za spremembo uredbe o prijavljanju zalog ter uredbe o zatiranju draginje in brezvestne spekulacije. Zbornica je ponovno zahtevala, da se opusti popisovanje zalog, ki je vsemu gospodarstvu le v oviro. Za

gospodarske ljudi je popisovanje težak in mučen posel, oblast pa nima od tega nikake koristi. Nadalje je zahtevala zbornica, da se oprosti blago, katerega je v državi zadosti, vsakih omejitev.

Podpredsednik Sedmak je nato govoril o vprašanju cen, ki je življenjske važnosti za trgovce. Če nima gospodarstvo stabilnosti in varnosti, je vsako delo nemogoče. Vprašanje cen se mora zato rešiti definitivno. Danes trgovec ne ve, kako naj kalkulira ceno blaga. V novi uredbi o cenah morajo biti pravilno postavljeni osnovni principi trgovine ter se morajo štiti tudi interesi trgovcev, ne pa samo drugih stanov. Tudi mora veljati temeljno pravilo vsakega dobrega gospodarjenja, da se mora premoženje povečevati, na vsak način pa obvarovati pred propadom. Ne sme obveljati načelo, da mora trgovec prodajati blago tako, da za prodano količino blaga ne more nabaviti več iste količine blaga. V zadnjem primeru je propadanje trgovca zapečatenost. Nato je podpredsednik Sedmak prečital besedilo načrta naredbe o cenah. O tem načrtu bo sklicana posebna anketa, na kateri bodo vsi gospodarski stanovi zavzeli enotno stališče.

Odsek je nato razpravljala o veleblagovnicah ter usvojil stališče, da se veleblagovnice popolnoma prepovedo, obstoječim veleblagovnicam pa se mora določiti rok, do katerega morajo likvidirati.

O vprašanju razdelitve srednjega stanu je bil odsek mnenja, da je potrebno, da se ta razdelitev izvede, da pa se mora izvesti individualno, ne pa kolektivno.

Odsek je nadalje sprejel sklep, da se predloži banski upravi predlog, naj se industrijske prodajnice na ozemlju banovine Hrvatske prepovedo.

Generalni tajnik je nato poročal o predlogu zbornice za ustanavljanje dobavnih central banovine Hrvatske. Naredba o teh centralah bo pred njeno objavo predložena, kakor je bilo obljubljeno od pristojnih činiteljev, trgovinski zbornici v izjavo. Te centrale se bodo ustanovile samo v krajih, kjer je njih ustanovitev neobhodno potrebna. Trgovcem pa bo kljub ustanovitvi teh central ostalo razdeljevanje blaga kakor dosedaj.

Seja odseka je trajala pet ur ter so bili vsi sklepi sprejeti soglasno.

Davčna napoved za odmero zgradarine

Davčna uprava je izdala naslednji poziv za vložitev davčnih napovedi za odmero zgradarine za davčno leto 1941.:

Za vsako poslopje, ki je po predpisih zakona o neposrednih davkih zavezano zgradarini, se mora v smislu razpisa fin. min. z dne 1. oktobra 1940. vložiti davčna napoved

v času od 1. do 30. novembra 1940.

Napoved se mora vložiti posebej za vsak objekt, ki je v katastru vpisan zasebno, četudi bi imel dve hišni številki. Za več objektov se mora vložiti samo ena napoved le v primeru, če nosijo vsi ti objekti samo eno hišno številko ter so vpisani v en sam katastrski list.

Napoved se mora vložiti tudi za

poslopja, ki uživajo začasno davčno olajšavo.

Davčno napoved izpolnjuje in vlaga:

1. resnični posestnik. Če je poslopje v posesti več oseb, vložijo vse skupaj napoved;
2. za zadružno starešina;
3. za pravne osebe njihov predstavitelj ali zastopnik, za mladolletne njihovi roditelji ali varuhi, in
4. za mase njihovi zastopniki.

Napoved mora vložiti tudi pooblaščenec, ki pa mora v tem primeru napovedi priložiti pooblastilo.

Napoved se mora izpolniti v vseh stolpcih po vrstnem redu v obrazcu.

Vsakega najemnika je treba vpisati pod posebno zaporedno številko.

Letni kosmatni dohodek (najemnina) se mora vpisati v višini, ki je pogojena v času tega poziva.

Pod letnim kosmatim dohodkom (najemnino) se razume vsaka odškodnina najemnika hišnemu lastniku za uporabljanje poslopja.

Kot odškodnina za uporabo poslopja se smatrajo:

1. najemnina v gotovini;
2. vrednost dajatev, ugodnosti in obvez, ki jih najemnik daje, vrši

ali dolguje lastniku poslopja kot odškodnino za uporabo;

3. dajanje v naravi (hrana, vzdrževanje in pod);

4. vsote, ki jih je najemnik potrošil ali plačal vnaprej za prezdavo ali popravila poslopja (stanovanja), če zato plača sorazmerno nižjo najemnino;

5. namesto posestnika plačani davki, zavarovalne premije, amortizacije dvigala in pod.

Vrednosti obvez iz točk 2. in 3. se morajo spremeniti v denarno vrednost in v napoved vpisati višina le-te.

Lastniki, ki poslopje ali njegov del uporabljajo sami oz. ga prepuščajo v uporabo drugim brezplačno, morajo kot kosmato najemnino napovedati oni znesek, ki bi ga mogli dobiti za to poslopje, če bi ga dali v najem.

Na enak način se mora napovedati kosmata najemnina za ona poslopja oziroma njihove dele, ki v času objave poziva niso dani v najem, temveč so ostali neuporabljeni.

Pri poslopih, ki so dana v najem (zakup) skupaj z vrtom ali zemljiščem iznad 500 kv. m., se mora posebej napovedati najemnina, ki se plača za poslopje ter posebej ona za vrt ali zemljišče.

Hodniki, prehodi in vhodi se smatrajo kot postranski prostori in se mora vsako posebno dajanje v najem teh prostorov prav tako napovedati.

Pri poslopih, ki se dajejo v najem (zakup) samo za čas sezone, se mora napovedati kot letna kosmata najemnina vsota one najemnine, ki je plačana za čas sezone.

Najemnik ne sme napovedi podpisati, preden ni vanjo vpisan znesek najemnine.

Vložilec napovedi mora davčna uprava na zahtevo dati potrdilo o prejemu.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Doma in po svetu

Izdana je bila uradna izjava o stališču Jugoslavije do grško-italijanskega spopada. Izjava naglašala, da je vodila Jugoslavija vedno konstruktivno politiko in gledala na to, da je v dobrih odnosih z vsemi sosednimi državami, zlasti pa z Italijo in Nemčijo. Ko je izbruhnila vojna, je Jugoslavija takoj proglasila svojo nevtralnost, ki je slonela le na spoštovanju njene neodvisnosti in varnosti njenih mej. Z lojalnim izvajanjem takšne politike je Jugoslavija najbolje služila interesom svojega naroda, hkrati pa zadostila vsem svojim dolžnostim korektnega sosedstva, kar sta tudi priznala Berlin in Rim. Spor med Grčijo in Italijo Jugoslavija globoko obžaluje, ker je v iskrenih prijateljskih odnosih z obema državama. Naravno je, da mora Jugoslavija posvečati največjo pozornost na novo nastalemu položaju in uporabiti vse svoje sile, da obvaruje mir. Jugoslavija upa na podlagi svojega dosedanjega zadržanja, da zaradi nadaljnega razvoja dogodkov njeni interesi ne bodo ogroženi z nobene strani.

Za pomočnika prometnega ministra je bil imenovan inž. Vekoslav Trček, dosedaj direktor direkcije drž. železnice v Zagrebu.

Izšla je uredba, s katero se pooblašča ban banovine Hrvatske, da najame pri Priv. agrarni banki posojilo v višini 250 milijonov din za organizacijo aprivizacije prebivalstva banovine z živili in s kurivom.

V Zagrebu so zvišali plače tramvajskih nameščenec ter se je zato zvišala tramvajska tarifa.

V Zagrebu je bil aretiran zaradi nedovoljenega zvišanja cene mleku Ivan Geržić, ravnatelj Zveze mlekarških združenj Gospodarske sloge. Kmetje so hoteli zvišati ceno mleku na 450 din za liter, kar pa banska uprava ni dopustila.

V Zagrebu se je ustanovila nabavljajna, prodajna in produktivna

zadruga »Kolo Srba privrednikar«. Da ustanovnem obćnem zboru se je poudarjalo, da hočejo srbski gospodarski ljudje sodelovati pri gospodarski izgradnji banovine Hrvatske.

Med zastopniki tiskarnarjev v Beogradu ter grafičnim delavstvom je po daljših pogajanjih prišlo do sporazuma, ter so se plače nameščenec zboljšale.

Pridelek tobaka na ozemlju banovine Hrvatske se letos cenil na 12.000 vagonov.

V Tirano je prišel zun. minister grof Ciano. Baje pride v kratkem v Tirano tudi Mussolini.

Zun. minister grof Ciano je bil povišan v čin letalskega polkovnika.

Angleški poslanik v Bukarešti bo v kratkem z vsem osebjem zapustil Romunijo.

Iz Bukarešte poročajo, da pomorski promet med Romunijo in Turčijo ni ustavljen.

Romunska vlada je zahtevala od španske vlade izročitev gospe Lupescu ter generala Urdreana, ker da sta zapletena v umor voditelja Železne garde Codreana. Romunski kralj Karol je zaprosil ameriškega predsednika, da posreduje zanj in njegovo spremstvo pri španski vladi.

Na Romunskem so radijske postaje prenehale z oddajanjem večernih in nočnih oddaj iz strahu pred angleškimi napadi na ležišča petroleja v Floestiju.

Angleži imajo po nemških vesteh investirano v Grčiji 510 milijonov mark.

Bombardiranje Patrasa po italijanskih letalih je povzročilo v mestu veliko škodo in zelo številne smrtno žrtve. Do četrtka so izkopali izpod razvalin nad sto trupel, najbrž pa je pod razvalinami še najmanj 100 ljudi. Število žrtev je tako veliko, ker ljudje niso zbežali v zaklonišča, temveč ostali na ulicah.

Francoska vlada je dala nemškim okupacijskim oblastem 15 milijard frankov za kritje stroškov okupacije. Že prej je dala v ta namen 50 milijard frankov.

Dohodki od davka na nepremičnine in na poslovni promet so dali v Nemčiji v času od 1. julija do 30. septembra 5981 milijonov RM, dočim v istem času leta 1939. samo 4732 milijonov.

Obramba Gibraltarja je bila okrepljena z mnogimi najtežjimi topovi, da se more Gibraltar uspešno braniti tako proti napadom z morja kot tudi s kopnega.

Sovjetski veleposlanik v Washingtonu Umanski je izjavil novinarjem, da se bodo ta teden nadaljevali njegovi razgovori s Sumnerjem Wellesom. O vsebini teh razgovorov ni hotel dati nobenega pojasnila.

Ker je republikanski kandidat Willkie očital Rooseveltu, da dovoljuje izvoz vojnih produkcijskih sredstev Sovjetski Rusiji, št. pa da dobavlja nato ta material Nemčiji, je na vprašanje novinarjev izjavil držav. tajnik Hull, da ni pričakovati, da bi vlada natančno preiskala vsako kupno pogodbo in ugotovila, za kaj se bo dotično blago uporabilo. Sicer pa opozarja, da je treba pustiti Rusiji kot prijateljski državi dostop na ameriški trg.

Pet ameriških rušilec in maticna ladja za letala so odpluli iz Floride z zapečatenimi ukazi o cilju vojnje. Mornariški minister Knox je odklonil odgovor na vprašanje novinarjev, kaj da je namen potovanja teh ladij.

Agenzia Stefani je objavila poročilo iz Tokia, da se more pričakovati skorajšnji podpis japonsko-sovjetskega nenapadalnega pakta. Vest pa se še ne potrjuje.

Na južnem Kitajskem so dosegle kitajske čete znova velike uspehe, da so se morale japonske čete umakniti za reko Jangjang. Tudi glavno mesto pokrajine Husangsi so morale izprazniti japonske čete.

Japonski državljani so začeli zapuščati Anglijo. Odhajajo prostovoljno, ker da nimajo več možnosti zaslužka.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.